

формування судинної мережі та нервової тканини майже завершено

У цілому у дослідних групах спостерігається значне прискорення процесів формування червоних м'язових волокон та м'язових пучків на фоні інтенсивного розвитку судинної системи. Біла м'язова тканина має порівняно невисоку інтенсивність ростових процесів, що пояснюється слабкою реакцією волокон на вплив БАР. Але у II та III дослідних групах ефект впливу стимуляторів досить помітний. Скорочувальний апарат м'язових волокон на 18 добу добре сформований.

Таким чином, проведеними дослідженнями встановлено ефективність використання комплексного розчину БАР (0,5% димексид + 0,1% бурштинова кислота + 0,1% аскорбінова кислота) для прискорення гістогенезу та диференціації м'язової тканини.

Література:

1. Иванов В.А., Козий М.С. Эмбриональные ткани: усовершенствование методик и гистологической обработки //Таврійський науковий вісник.-2002.-№21.-с. 75-78.
2. Козий М.С. Микротом. Патент № 59266А. Заявлено 10.12.2001, опубліковано 15.10.2002. (бюл. №10)
3. Проняев А.В., Рожков Ю.И. Две фазы формообразования, реализующиеся в ходе микроэволюции // Журнал общей биологии.-1996.-т.57. – с.346-359
4. Федоров В.И. Рост, развитие и продуктивность животных.-М.: колос, 1973.-272 с.

УДК 636. 5. 081. 575

ДИНАМІКА ЖИВОЇ МАСИ КУРЧАТ РОДИННОЇ ФОРМИ “КОНКУРЕНТ-2”

В.В.ПРИЙМАК – аспірант, Херсонський ДАУ

У бройлерному виробництві в багатьох країнах світу з'явилась тенденція до стандартизації живої маси тушок бройлерів A.L.Lambio, E.S.Luis [5].

Але отримання однорідних за масою тушок передбачає передусім роздільне за статтю вирощування бройлерів. При цьому використовуються принципи стабілізуючого відбору (М.А.Асріян, Н.Н.Мерінов) [1].

В Україні проведено великий обсяг досліджень з питань індивідуального розвитку тварин, встановлено закономірності їх формування в різні періоди онтогенезу. Такі дослідження переважно проводилися К.Б.Свечиним [3], Н.А.Шалимовим [4]. Тому необхідні подальші дослідження з розробки критеріїв визначення племінних і продуктивних якостей птиці в ранньому онтогенезі (В.П.Бородай) [2].

Виходячи з цих передумов, нами було вивчено динаміку живої маси курчат родинної форми на протязі 13-ти тижнів залежно від дос-

ліджуваних факторів.

Завданням при цьому було визначення поряд з роздільним впливом взаємодії факторів, яка може виникати у випадку, якщо різні класи виявляють відмінності в подальшому рості і розвитку молодняку залежно від статі.

Результати аналізу наведено в таблиці 1. Вивчено частку впливу класів за живою масою і статтю на її мінливість. Вихідні дані у динаміці мірою переходу від класу M^- до M^+ збільшується. Слід зазначити, що маса самців значно більша за масу самок. У віці 13-ти тижнів маса курочок класу M^- склала 1186,33 г, а маса півників – 1374,33 г; при цьому в класі M^0 маса курочок становила 1217,83, а півників – 1385,83 г.

Найвищі показники живої маси птиці за період спостереження виявили серед птиці класу M^+ : відповідно, 1276,33 г і 1408,83 г.

Отже, вирощування птиці в рівновагових угрупованнях, що сформовані в добовому віці, із розділом птиці за статтю сприяє підвищенню живої маси.

Було проведено розрахунок двофакторного дисперсійного аналізу з трьома групами класів розподілу за живою масою і відповідно за статтю птиці.

Отримані результати наведено в таблиці 2. Встановлено значний вплив класів розподілу за живою масою; вже за перший тиждень частка впливу склала 30,2% і була високо вірогідною ($P < 0,001$).

Вплив розподілу птиці за статтю та їх взаємодія з класами розподілу були від 1,5% до 14,7% і не вірогідними ($P > 0,05$). Це вказує на переважний вплив класів розподілу відносно досліджуваної ознаки. Лише у тритижневому віці взаємодія статі x клас розподілу була високо вірогідною ($P < 0,001$). Отже, вплив взаємодії факторів виявився несуттєвим.

У цілому вплив організованих факторів на досліджувану ознаку значний і варіює в процесі росту птиці, є достовірним і високо вірогідним ($P < 0,001$).

Отже, можна зробити висновок, що вирощування птиці в угрупованнях, що сформовані за розподілом живої маси і статтю птиці, сприяє підвищенню живої маси і надає змогу в ранньому віці виділити групи, птиця яких матиме низький рівень живої маси за її подальшої експлуатації.

Таблиця 1 – Динаміка живої маси курчат бройлерів

Клас розподілу	Стать	Вік птиці (тижнів)											
		1		3		5		7		11		13	
		x±Sx	Cv	x±Sx	Cv	x±Sx	Cv	x±Sx	Cv	x±Sx	Cv	x±Sx	Cv
M ⁺	♀	88,9±2,48	15,3	291,9±12,42	23,31	505,7±18,08	19,5	764,0±25,57	18,33	1088,33±30,75	15,46	1186,3±40,81	18,84
	♂	103,6±2,23	11,78	330,5±9,32	15,44	601,0±15,43	14,06	1051,7±17,21	8,96	1191,6±22,82	10,49	1374,3±36,77	14,65
M ⁰	♀	100,9±2,81	15,26	318,1±11,83	20,37	590,1±18,11	16,81	790,0±27,98	19,40	1131,32±30,62	14,82	1217,8±45,83	20,61
	♂	120,8±1,87	8,16	377,2±8,91	12,94	671,9±14,16	11,55	1061,0±31,24	16,13	124,00±26,69	11,79	1385,8±34,74	13,73
M ⁺	♀	117,1±2,5	11,71	346,6±10,46	16,53	620,9±21,05	18,57	825,3±31,58	20,96	1191,7±22,82	10,49	1276,3±41,80	17,94
	♂	125,6±3,14	13,71	393,4±10,48	14,59	698,0±16,92	13,27	1104,0±19,95	9,89	1355,33±34,18	13,81	1408,8±56,79	22,08

Таблиця 2 – Дисперсійний аналіз мінливості живої маси курчат

Джерела мінливості	Ступені вільності	Вік птиці (тижні)																							
		1		2		3		4		5		7		11		13									
		η - Γ%	F	η Γ%	F	η Γ%	F	η Γ%	F	η Γ%	F	η Γ%	F	η Γ%	F	η Γ%	F								
Стать (А)	1	14,7	**	47,64	19,7	***	47,37	12,9	***	30,75	7,1	***	17,59	14,2	***	35,43	48,8	***	170,82	108	***	23,49	10,7	***	21,1
Клас розподілу (В)	2	30,2	***	49,02	7,8	**	9,46	1,5	1,72	21,5	26,52	14,1	***	17,67	1,4	2,47	802	***	8,84	1,07	1,06	1,07	1,06	1,07	1,06
Взаємодія (АВ)	2	1,5	*	2,51	0,038	0,046	12,1	14,28	1,0	1,24	1,9	2,34	0,03	0,005	0,49	0,53	0,2	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21
Вплив організованих факторів Х	5	46,4	***	30,14	27,6	***	13,27	26,5	***	12,55	29,6	***	14,62	30,2	***	15,09	50,3	***	35,17	19,5	***	8,45	11,97	***	4,73
Випадкових факторів Z	174	53,6	-	-	72,4	-	-	73,5	-	-	70,4	-	-	69,8	-	-	49,7	-	-	80,5	-	-	88,03	-	-
Загальна мінливість Y	179	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-

Література:

1. Асриян М.А., Меринов Н.Н. Выращивание калиброванного по живой массе ремонтного молодняка яичных кур в многоярусных клеточных батареях //Пути ускорения интенсификации и разработка энергосберегающих технологи й производства яиц и мяса птицы.-Вильнюс.-1988.-С. 66-67
2. Бородай В.П., Коваленко В.П. Использование принципов эволюционной селекции при создании перспективного кросса мясных кур //Вісник аграрної науки.-1996.-№12.-С.50-51
3. Свечин К.Б. Индивидуальное развитие сельскохозяйственных животных.-К.: Урожай. 1976.-288с.
4. Шалимов Н.А. Оценка типа конституции (онтогенеза) при создании пород и типов скота //Вісник аграрної науки.-1994.-№8.-С. 63-67
5. Lambio A.L., Luis E.S., Alvarez S. Initial chick size on growth performance of broilers // Philipp. J. vet. and Anim. Sci. – 1987. - v.13/ -№2.- p. 50-59.

УДК: 591.33:636.087.7:636.061:636.598

**ВПЛИВ ЕМБРІОНАЛЬНОГО СТИМУЛЮВАННЯ НА
ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ФОРМУВАННЯ ЕКСТЕР'ЄРУ ГУСЕЙ**

Г.П.МАРЧУК – пошукувач, Херсонський ДАУ

Вступ. Як відомо, формування продуктивності гусей відбувається під впливом як генетичних, так і паратипових факторів [1]. Причому, чим раніше в онтогенезі відбувається дія цих факторів, тим сильніше організм реагує фенотиповим прийомом.

У цьому зв'язку метою наших досліджень було визначення впливу біологічно активних речовин на ранніх стадіях ембріонального розвитку гусей на формування показників росту, розвитку та екстер'єру в ранньому онтогенезі [2].

Матеріали та методика досліджень. Для досягнення поставленої мети нами був розроблений новий спосіб передінкубаційної обробки гусячих яєць[3] (Деклараційний патент України на винахід №2002021372) , який пройшов апробацію в умовах племінного птахівничого підприємства “Чорнобаївське” Білозерського району Херсонської області.

Сутність способу полягала в тому, що перед інкубацією в продизенфіковані гусячі яйця вводили 0,1% розчин аскорбінової кислоти та 0,1% розчин диметилсульфоксиду за допомогою активної дифузії. У результаті досліджень встановили, що використання нового способу передінкубаційної обробки яєць впливає на продуктивність та формування екстер'єру гусей.